

Doby Géza

1877—1968

Még meg sem jelent folyóiratunk előző száma, amelyben Doby Géza ny. egyetemi tanárnak, a mezőgazdasági tudományok doktorának munkásságát méltattuk születésének 90. évfordulója alkalmából, amikor a szomorú hírt kaptuk, hogy Doby professzor, a magyar növénybiokémiai tudomány megalapozója, nesztor, s világszerte elismert szaktekintélye eltávozott tőlünk.

Nehéz néhány sorban képet adni Doby Gézáról a tudósról, a pedagógusról, de szinte lehetetlen ilyen röviden jellemezni Doby Gézát az embert. Egész munkás élete szoros kapcsolatban állott a magyar mezőgazdasági kémia, valamint a magyar agrárfelsőoktatás fejlődésével és eredményeivel is.

Doby Géza 1877-ben született Bécsben. Tudományegyetemi tanulmányainak befejezése után a Budapesti Tudományegyetem II. sz. Kémiai Intézetébe került tanársegédnek. Ezután a Magyaróvári Mezőgazdasági Kísérletügyi Intézetben dolgozott, amely azonban az időben már a magyar mezőgazdasági kutatások egyik legismertebb központjává fejlődött. Itt összesen 12 évig dolgozott, s közben 1 évet Berlinben Fischer, 1 évet pedig Párizsban Bourquelot mellett töltött ösztöndíjasként. Munkatársaival együtt igen alapos és sokoldalú kutatómunkát folytatott a növények táplálkozása, valamint azok enzimaktivitása közötti összefüggések tisztázása céljából. Korának tudományát messze megelőzte az a megállapítása, hogy a különböző növényi

tápanyagok a növények különböző enzimeit eltérő mértékben befolyásolják. Mi, magyar mikrobiológusok büszké vagyunk arra, hogy Doby Géza világviszonylatban az elsők között hívta fel a tudományos világ figyelmét a mikroorganizmusok enzimaadaptációjának jelenségére.

Doby Géza számos esetben mutatott rá a talajjal, valamint a benne termesztett növények életfolyamatainak tanulmányozásával foglalkozó tudományterületek elszakíthatatlan egységére. A talajok tápanyagellátása és a növények nitrogén anyagcseréje közötti összefüggéssel kapcsolatos kutatásai is demonstrálták ezt a modern, s napjainkban teljesen elfogadott szemléletét, amelyet számos tekintélyes szakember, köztük a szovjet Prjanyisnyikov is elismert és méltatott. Gyakori külföldi útjainak gazdag tapasztalatait nemcsak ő maga hasznosította gyümölcsözően, hanem örömmel adta át azokat munkatársainak, vagy bárkinek, aki tanácsért vagy segítségért fordult hozzá.

Doby Géza 1922–1923 között a Debreceni Tudományegyetem első kémia tanára. A Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági Karának létrejötte után egy negyedszázadon át, 1948-ban történt nyugdíjazásáig a Mezőgazdasági Kémiai Tanszék vezetője volt. Az egyetemen nagyra értékelték gazdag tudományos és pedagógiai tapasztalatait s kiváló szervezőképességét és 1943–44-ben rektorra választották, 1944–45 között pedig prorektor volt. A nehéz időkben tanúsított becsületes helytállását, nagy tudományos szakértelmét az új, szabad Magyarország vezetői is elismerték, 1945-ben őt bízták meg az újonnan létrehozott Agrártudományi Egyetem rektori teendőinek ellátásával. Ezt a tisztséget 1947-ig töltötte be.

Nyugalombavonulása után is igen intenzív kapcsolatot tartott fenn a tudományos élettel. Ebben az időben gazdag tudományos tapasztalatait elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetében gyümölcsöztette, ahol mint tudományos tanácsadó, s az intézet tudományos tanácsának tagja fejtett ki aktív tevékenységet. Emellett tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Trágyázási Bizottságának, valamint folyóiratunk szerkesztőbizottságának. Kutatási tapasztalatait, s tudományterületén szerzett rendkívüli tájékozottságát élete nagy művében, a „Növényi biokémiá”-ban foglalta össze, amely 1959-ben magyarul, s a nagy nemzetközi érdeklődésre való tekintettel 1965-ben angolul is megjelent. Érdemei elismerésül Kormányzatunk 1963-ban a Munkaérdemrenddel tüntette ki.

Doby Géza professzor szinte élete utolsó pillanatáig megőrizte csodálatos energiáját és folytatta erőfeszítéseit a tudomány fejlődéséért. Számunkra, akik ismertük széles tudományos tájékozottságát, mindenkori segítő-készségét és humánus szemléletét, emléke feledhetetlen marad.

SZEGI JÓZSEF